

1979, 1. května, Praha – Prohlášení Petra Uhla vysvětlující okolnosti jeho konfliktu s Janem Tesařem.^{a1}

Dne 27. dubna 1979 jsem se krátce setkal s Janem Tesařem, který se mnou odmítl hovořit s tím, že nebude mluvit s člověkem, který ho pomlouvá. Považuji výtku Jana Tesaře za oprávněnou a píši toto vyjádření proto, abych se mu omluvil a abych na svou omluvu uvedl okolnosti, které mohou vysvětlit mé jednání, jež se Jana Tesaře dotklo. Doufám totiž, že i ve stycích mezi mnou a Janem Tesařem jakož i dalšími lidmi, kteří v našem sporu vystupují jako nechtění pozorovatelé nebo jako jeho účastníci, platí zásada, že tomu, kdo je z něčeho obviňován, má být poskytnuta možnost, aby své jednání vysvětlil a podle situace ho obhájil nebo ho litoval. Chci této možnosti využít tím spíše, že Jan Tesař i já jsme členy Výboru na obranu nespravedlivě stíhaných a oba aktivně pracujeme ve společenství Charty 77; VONSu i Chartě nejsou otevřené osobní spory a nevyjasněná nedorozumění nijak ku prospěchu. Mnohé názory i postoje z oblasti boje za lidská práva a částečně i z oblasti politické, které vyslovuje či zaujímá Jan Tesař, jsou mi blízké a někdy se s nimi ztotožňuji; nepocituji to jen já, ale je to tak chápáno i v chartistické veřejnosti: je to o důvod více, proč formuluji tuto omluvu a vysvětlení.

Důvod současného postoje Jana Tesaře vůči mně mi nebyl z jeho projevu při krátkém setkání 27. 4. jasný; dozvěděl jsem se ho až náhodou týž den večer. Předpokládal jsem, že jeho chování vůči mně mohlo být způsobeno mým požadavkem, který jsem vnesl na VONS, aby totiž po dohodě s Janem Tesařem samotným se řešila otázka jeho dalšího členství ve VONS. Argumentoval jsem – a to bez přítomnosti Jana Tesaře – že se už po řadu měsíců, téměř po celý rok, práce VONS neúčastní a pokud sám vykovává nějakou

^a Některé pasáže textu jsou podtrženy a zatrženy po stranách pravděpodobně vyšetřovateli StB.

práci, která by tematicky mohla náležet do působnosti VONS, není to ani z pověření ani s vědomím našeho výboru. Nastolování otázky členství Jana Tesaře ve VONS nebylo však způsobeno nějakou mou averzí vůči němu; po mnoha stránkách mám k němu blíže – ať už on to vidí jakkoli – než velká většina členů VONS. Otázku jsem nastoloval jen proto, že mám dosti vyhraněný vztah k VONS samotnému, který považuji mnohem více než většina členů VONS za pevnou instituci s poměrně přesně vyměřeným – jakkoli se měním – organizačním řádem. Byl jsem proto také upřímně rád, když jsem se dozvěděl – shodou okolností několik hodin před svým setkáním s Janem Tesařem – že se Jan Tesař začal práce VONS opět zúčastňovat. Při diskusích o dalším členství Jana Tesaře ve VONS jsem ostatně vždy zdůrazňoval, že jeho opětné zapojení do naší práce by bylo nejlepším řešením tohoto problému, který jsem považoval za obecně významný.

Podle hodnověrných informací je důvodem současného postojení Jana Tesaře vůči mně písemná zpráva, kterou on sám nečetl a o níž byl informován – podle mého názoru – nepřesně. Zpráva, kterou jsem sepsal koncem března t. r., informovala celkem osm osob o rozhovoru, který jsem tehdy měl s Pavlem Bergmannem a Václavem Vendelínem Komedou. Zpráva sama existovala v jediném vyhotovení, které adresáti – a nikdo jiný – četli postupně s tím, že hlavní adresát – Jarmila Bělíková – ji měl zničit (což, jak doufám, učinila). Dalších sedm adresátů byli lidé, o nichž jsem věděl, že v průběhu předcházejících měsíců byli účastní rozhovorů, během nichž se kladla v té či oné podobě otázka spolehlivosti Jarmily Bělíkové, resp. se hovořilo o okolnostech této nechutnosti. Byli to tři (současní) mluvčí, dále Anna Šabatová ml., Rudolf Battěk, Dana Němcová a Otká Bednářová. Zpráva byla důvěrná; byla sepsána proto, že je obtížné osmkrát opakovat stejné vyprávění s mnoha fakty a i proto, aby se zachovala diskrétnost v případě odposlechu bytů. Pro Rudolfa Battěka² byla zpráva zajímavá i z jiného důvodu než proto, že se v ní objevila mj. i záležitost Jarmily Bělíkové. Stručně řečeno, šlo o to, že v náhodném rozhovoru se mnou nastolili dva jmenovaní pánové znovu otázku pochybnosti o spolehlivosti Jarmily Bělíkové a v podstatě doznali, že to byli

oni, kdo tyto pochybnosti sdělili Rudolfu Battkovi [sic] a Daně Němcové. Na moji – přiznávám, že velmi vzrušenou – reakci uvedli, že tyto pochybnosti sdílí více lidí, kteří Jarmilu Bělíkovou znají, mj. Jan Tesař (Pavel Bergmann jmenoval pouze jeho). Ve hněvu a rozrušení jsem na to opáčil, že toto stanovisko Jana Tesaře plyne z toho, že není duševně zcela zdrav. Tohoto výroku velmi lituji, nebyl míněn vážně, nebyl nijak promyšlen a byl vyřčen v polemice, která se dá označit za hádku. V běžné řeči, zvláště v hádce, se lidé často o někom vyjádří, že je blázen. V tom smyslu jsem užil i já slov „není duševně zcela zdrav“ o Janu Tesařovi. Omluvou mi budiž můj hlavní zájem, který jsem tehdy sledoval: že totiž nelze bez alespoň trochu hodnověrných (jakkoli nepřímých) důkazů nařknout člověka ze spolupráce s StB, resp. vytvářet dojem, jako by jeho spolupráce s StB byla pravděpodobná nebo aspoň možná. Pavel Bergmann a Václav V. Komeda se tehdy pochopitelně hájili, že oni nic netvrdí ani nevytvářejí takový dojem, že se jen na to ptají atd., ale to jsou jen slova a následky obdobných slov mohou být velmi škodlivé a v případě Jarmily Bělíkové skutečně škodlivé byli.

Sepsání zprávy o rozhovoru s Pavlem Bergmannem považuji i dodatečně za správné nejen já, ale i většina z adresátů zprávy. Výslovný odpor vzbudila zpráva jen u Otky Bednářové, přičemž věta o Janu Tesařovi, ve zprávě uvedená, vážně narušila naše vztahy. Bylo samozřejmě možné moji reakci na výrok Pavla Bergmanna o Janu Tesařovi ve zprávě vůbec neuvádět a dnes vidím, že jsem ji uvádět neměl. Bylo to možné tím spíše, že pro celkový smysl zprávy (tj. ukázat, z jaké atmosféry vznikají pomluvy) nebyla tato moje reakce nijak podstatná. Chtěl jsem ale být poctivý i v tomto smyslu a zaznamenat – zcela důvěrně a jen pro zasvěcené – rozhovor v jeho úplnosti. Uznávám dále, že jsem měl dát přečíst zprávu i Janu Tesařovi: omlouvá mne snad to, že v průběhu posledních deseti měsíců jsem Jana Tesaře viděl pouze jednou v říjnu 1978 v Podlesí,³ kde jsem ho navštívil, a že v době sepisování zprávy jsem neměl perspektivu technické možnosti brzkého setkání s ním.

Nevím, zda moje omluva a hlavně vysvětlení celé záležitosti bude pro Jana Tesaře postačující, aby postupně překonal nepřátelský

postoj vůči mé osobě aspoň do té míry, že to nebude překážet ve společné práci v Chartě a VONSu. Nejde mi přitom o žádné formální odpuštění nebo potřesy rukou; jde mi o lepší vzájemné pochopení a oslabení emotivních poloh. Je pro mne přitom nepodstatné, bude-li se chtít Jan Tesař vyjádřit k údajnému – podle Pavla Bergmanna – nastolení otázky spolehlivosti Jarmily Bělíkové. Neboť, jak doufám, tato záležitost, o níž mi šlo především a kterou jsem považoval za mnohem významnější než moji současnou neshodu s Janem Tesařem, je jednou provždy vyřešena.

Skutečnosti uvedené v tomto textu mají důvěrný charakter. Text je vypracován pouze ve dvou vyhotoveních. Jedno se pokusím doručit Janu Tesařovi, kterého současně prosím, aby ho dal přečíst Anně Koutné, která je o záležitosti rovněž informována. Druhé vyhotovení zničím poté, co ho dám přečíst osmi lidem, jimž byla určena zpráva o rozhovoru s Pavlem Bergmannem, která obsahovala můj neuvážený výrok, jehož lituji.

1. května 1979

Petr Uhl^a

Městský soud v Praze, soudní spis k případu Petra Uhla a spol. (spis. zn. 1 T 23/79) uložený jako příloha k rehabilitačnímu spisu, spis. zn. Rt 419/90, sv. 14. – Originál, strojopis, 2 strany.⁴

POZNÁMKY

¹ Existenci tohoto dopisu a jeho zabavení příslušníky StB zmiňuje Jan Tesař v rozhovoru s Jiřím Gruntorádem o počátcích VONS, který se uskutečnil 26. 11. 2009 a který byl publikován in: PAŽOUT, Jaroslav (ed.): *Výbor na obranu nespravedlivě stíhaných. Politická perzekuce, opozice a nezávislé aktivity v Československu v letech 1978–1989*. Sborník grantového projektu č. 3, Praha 2009, s. 106–119. V polemice s tímto rozhovorem ze 14. 4. 2011 se i k okolnostem vzniku dopisu vyslovuje Petr Uhl. Dopis napsal ve dvou vyhotoveních. Jedno předal Janu Tesařovi s tím, aby ho zničil, jakmile ho přečte on a jeho partnerka Anna Koutná. Druhé vyhotovení dal Uhl

^a Připojen vlastnoruční podpis.

postupně přečíst osmi osobám, jimž poskytl zhruba měsíc a půl předtím svou zprávu z března 1979 týkající se neodůvodněného obvinění Jarmily Bělikové z konfidentství. Jednalo se o tři tehdejší mluvčí Charty 77 Václava Bendu, Jiřího Dienstbiera a Zdenu Tominovou, o Annu Šabatovou, Rudolfa Battěka, Danu Němcovou, Otku Bednářovou a Jarmilu Bělikovou, kterou zároveň požádal, aby text po přečtení zničila. UHL, Petr: Polemika s Janem Tesařem. Počátky Výboru na obranu nespravedlivě stíhaných (VONS), in: týž – Zdenko Pavelka: *Dělal jsem, co jsem považoval za správné*, Praha 2013, s. 524 (text dopisu je publikován v příloze, s. 528–532).

² Správně Battěka.

³ Toto setkání v Podlesí (místní část obce Sněžné u Poličky) se uskutečnilo na chatě Anny Koutné, kde se konala v r. 1977 přípravná jednání před založením VONS.

⁴ V soudním spisu k případu Petra Uhla a spol. je dokument označený v rámci svazku č. 14 jako položka č. 12 uveden touto charakteristikou: „*Písemnost podepsaná Petrem UHLEM ze dne 1. 5. 1979 zajištěná při domovní prohlídce u Jana TESARĚ dne 29. 5. 1979.*

Písemnost potvrzuje, že VONS je pevnou institucí s poměrně přesně vyměřeným organizačním řádem. Z obsahu písemnosti je zřejmé, že členem VONSu může být jen osoba ‚spolehlivá‘ a již podezření ze spolupráce s StB může mít škodlivé následky.

Dokument dále potvrzuje, že písemnost byla podepsána Petrem UHLEM (viz znalecký posudek z oboru písmoznalectví, Jan TESARĚ, položka č. 22, list. č. 1).“ MS v Praze, soudní spis k případu Petra Uhla a spol. (spis. zn. 1 T 23/79) uložený jako příloha k rehabilitačnímu spisu, spis. zn. Rt 419/90, sv. 14.